

Kommentteja Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuuden vastaukseen

Kiitos vastauksesta kuntalaisaloitteeseemme ”**Uskonnollisen ja katsomuksellisen sitouttamuuden toteuttaminen perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa Opetushallituksen ohjetta noudattaen**”

Vastauksessanne kerrotaan, että Turun kaupungin perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palvelualueet eivät katso aiheelliseksi rajata yksiköiden toimintaa uskonnollisten tilaisuuksien suhteen nykyistä ohjeistusta tarkemmin. Nykyiseen ohjeistukseen kuuluu myös Opetushallituksen ohje ”Opetuksen järjestäjä voi päätyä myös siihen, ettei koulun työsuunnitelmassa määriteltynä työaikana järjestetä uskonnollisia tilaisuuksia tai toimituksia.” (OPH-3903-2022)

Kuuluuko tämä ohje nykyiseen ohjeistukseenne?

Vastauksessa seuraa luettelo Opetushallituksen ohjeista, joissa todetaan että ohjeiden tarkoituksena on --- ”varmistaa, että opetus on oppilaita uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamatonta.” Evankelis-luterilaiset uskonnolliset tilaisuudet ovat luonnollisesti uskonnollisesti sitouttavaksi tarkoitettuja.

Koulujen yhteiset juhlat, kuten joulujuhla ja kevätjuhla, ovat osa opetustoimintaa. Turussa osassa kouluja on luovuttu kokonaan yhteisistä lukukauden päätösjuhlista, kuten joulujuhlista. Joulujuhla on korvattu joulukirkolla ja sen vaihtoehtoisella tilaisuudella. Näin joulukirkosta on käytännössä muodostunut joulujuhlaa korvaava tilaisuus, mikä ei ole OPH:n mukaan sopivaa. Uskonnollisten tilaisuuksien ongelmallisuuteen on kiinnittänyt huomiota mm. apulaisoikeuskansleri Mikko Puumalainen jo vuonna 2014.

Kuntalaisaloitteessa esitetään, että evankelisluterilaisen kirkon uskonnollisten tilaisuuksien järjestäminen peruskouluissa ja päiväkodeissa suosii käytännössä yhtä uskonnollista yhdyskuntaa. Vastauksessa esitellään eri uskontoja ja elämänskatsomustietoa opiskelevien osuuksia kouluissa yleisesti ja todetaan: ”Ei voida yleistää, että koulut suosisivat yksittäistä katsomusainetta.” Kuntalaisaloitteessa ei esitetä, että koulut suosisivat yksittäistä katsomusainetta, koska katsomusaineidenkin opetuksen kuuluu olla uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamatonta. Luterilainen uskonnollinen tilaisuus ei ole pakollinen luterilaista uskontoa opiskeleville koululaisille, vaan he voivat valita vaihtoehtoisen tilaisuuden. Uskonnollinen tilaisuus ei siis voi kuulua mihinkään oppiaineeseen. Evankelisluterilaisten uskonnollisten tilaisuuksien, kuten joulukirkon ja kevätkirjon järjestäminen vuodesta toiseen suosii nimenomaan yhtä uskonnollista yhdyskuntaa.

Toteutetaanko Turun kouluissa lisäksi säännöllisesti myös muiden uskontokuntien juhlia kouluaikana ja järjestetäänkö niille vaihtoehtoiset tilaisuudet?

Kuntalaisaloitteessa esitetään, että valintapakko uskonnollisen ja vaihtoehtoisen tilaisuuden välillä rikkoo perheiden yksityisyyden suojaa. Vastauksessa todetaan, että opetuksen järjestäjän tulee käsitellä henkilötietoja huolellisesti ja noudattaa hyvää tietojenkäsittelytapaa. Valintapakko näkyy joka tapauksessa tilaisuuksiin kutsutuille oppilaille, huoltajille ja muille aikuisille, ja rikkoo täten perheiden yksityisyyden suojaa. Kun luovutaan uskonnollisista tilaisuuksista, arkaluontoista tietoakaan perheiden katsomuksista ei tarvitse kerätä.

Vastauksenne viimeisessä kappaleessa esitetään, että uskonnollisten tilaisuuksien järjestäminen ei ole ristiriidassa perusopetuksen opetussuunnitelman ja varhaiskasvatuksen perusteiden kanssa, koska varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa toteutettavilla yhteisillä tapahtumilla ja juhlilla on tarkoitus edistää oppilaiden ja henkilöstön yhteenkuuluvuutta ja vahvistetaan yhteisöllistä toimintakulttuuria. Ohjeissa kuitenkin mainitaan erikseen yhteiset juhlat ja mahdolliset

uskonnolliset tilaisuudet, joista uskonnollisille tilaisuuksille järjestetään vaihtoehtoinen tilaisuus. Uskonnollisia tilaisuuksia ei siis katsota yhteisiksi juhliksi. Oppilaiden jakautuminen eri tilaisuuksiin ei edistä oppilaiden yhteisöllisyyttä. Lisäksi olosuhteet voivat tehdä valinnasta näennäisen, vaikka osallistuminen olisikin vapaaehtoista.

Vastauksessa todetaan myös, että perustuslakivaliokunnan mukaan pitkälle viety uskonnollista alkuperää olevien perinteiden välttäminen ei edistä uskonnollista suvaitsevaisuutta. Esim. virsien laulaminen kevätkirkossa ei ole vain uskonnollista alkuperää, vaan edelleen uskonnon harjoitusta. Virret ”johdattavat laulajansa yhteiseen rukoukseen, kiitokseen ja ylistykseen” (<https://evl.fi/sanasto/virsi/>).

Lopuksi vastauksessa todetaan, että valiokunnan mukaan koulujen toiminnassa ja niitä koskevassa ohjauksessa on tärkeää ottaa huomioon keskeiset Euroopan Ihmisoikeustuomioistuimen käytännöstä ilmenevät periaatteet, kuten indoktrinaation kieltö, julkisen vallan neutraalisuuden vaatimus sekä uskonnollinen suvaitsevaisuus ja moniarvoisuus. Tämä toteutuu parhaiten siten, ettei koulun työsuunnitelmassa määriteltynä työaikana järjestetä uskonnollisia tilaisuuksia tai toimituksia.

Turku 30.1.2025

Turun vapaa-ajattelijat ry
Ritva Ahonen, puheenjohtaja
Anu Salminen, jäsensihteeri